

οι φίλοι του μουσείου

Τριμηνιαία έκδοση των Φίλων του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας

Φωτο: Δ. Μαρμαρούλης

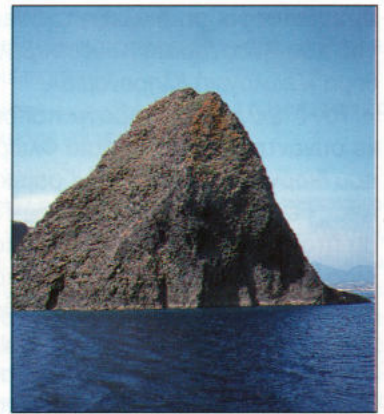
Το "λεωφορείο" περιμένει τους επιβάτες από το καΐκι του Αυγουστή στην Κίμωλο

Στο βιότοπο της οχιάς

Σπιτόφιδο

Ο Καλόγερος (βλ. και σελ. 4)

Χορηγός Έκδοσης ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΣ Α.Β.Ε.Σ.

20η Γενική Συνέλευση των ΦΙΛΩΝ Απολογισμός 1997

Όπως κάθε χρόνο, η πρώτη εκδήλωση της χρονιάς ήταν το κόψιμο της Πίττας στις 15 Ιανουαρίου. Έγινε στο Grand Chalet στον Κοκκιναρά και συνοδεύτηκε από λαχνό. Η συμμετοχή ήταν μεγάλη και μας περιποιήθηκαν πολύ αλλά η εισπρακτική επιτυχία περιορισμένη γιατί τα έξοδα ήταν κι αυτά μεγάλα.

Το θέμα της αύξησης των εσόδων μας ήταν κάτι που μας απασχόλησε επανειλημμένα φέτος και αποφασίσαμε αφενός να μεριμνήσουμε για την είσπραξη καθυστερημένων συνδρομών και αφετέρου ν' απευθυνθούμε όπως και πέρσι στα μέλη μας για εγγραφές νέων μελών. Η περσινή μας έκκληση απέδωσε και θέλουμε να ευχαριστήσουμε όλους γι' αυτό: 44 νέα μέλη εγγράφηκαν το 1997.

- Μέσα Μαρτίου έγινε εκδήλωση στη Στοά του Βιβλίου σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου. Το θέμα ήταν «Οικολογικές Περιηγήσεις στην Ποίηση και στην Πεζογραφία». Ο κ. Δημήτρης Κωστόπουλος επέλεξε κείμενα με αναφορές στη φύση από τον Όμηρο, τη Βίβλο αλλά και σύγχρονους ποιητές και πεζογράφους. Διαβάστηκαν από την ηθοποιό Όλια Λαζαρίδου διάσπαρτα με τραγούδια που ερμήνευσε η Σαβίνα Γιαννάτου με τη συνοδεία του Βασίλη Μούστου στο πιάνο.

- Η Γενική μας Συνέλευση έγινε στις 2 Απριλίου σε αίθουσα που παραχωρήθηκε ευγενικά από την Galerie Κουβουτσάκη δίπλα στο Μουσείο. Ακολούθησε ενδιαφέρουσα διάλεξη της γεωλόγου κας Αναστασίας Κουτσουβέλη με θέμα «Γεωλογική Κληρονομιά».

- Τον Απρίλη επίσης πραγματοποιήθηκε συνάντηση στο Νυμφαίο Φλώρινας που διοργάνωσαν η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς και ο «Αρκτούρος». Το θέμα ήταν «Εθελοντισμός και φυσικό περιβάλλον - Οργάνωση προγραμμάτων και δικτύωση μη κρατικών οργανώσεων για την δραστηριοποίηση των νέων και την προσφορά εθελοντικής εργασίας στον τομέα διατήρησης της άγριας ζωής και του Φυσικού Περιβάλλοντος». Έλαβαν μέρος περίπου τριάντα εκπρό-

Πετρώματα στον Κίσαβο

Καστοριά: Κέντρο Περιβ/κής Εκπ/σης

σωποι οργανώσεων. Τους Φίλους εκπροσώπησε το μέλος μας κ. Μαρία Μακρινδάκη. Απ' αυτή τη συνάντηση δημιουργήθηκε το δίκτυο εθελοντικής εργασίας για το περιβάλλον.

- Η ανοιξιάτικη εκδρομή μας έγινε από 1-4 Μαΐου στη Σαντορίνη. Ήταν εξαιρετικά οργανωμένη και συνεδύαζε γεωλογικό και ιστορικό ενδιαφέρον. Περιελάμβανε ξενάγηση με καϊκι στο ηφαίστειο (Νέα Καμμένη) από τον ηφαιστειολόγο κ. Γ. Βουγιουκαλάκη, στις ανασκαφές στο Ακρωτήρι, στον Προφήτη Ηλία, την Οία και την Περίσσα. Ζεστή φιλοξενία μας προσέφεραν στο Μπελλώνιο Πολιτιστικό Κέντρο στα Φηρά.

- Στις 25 Μαΐου έγινε στο Μουσείο η παρουσίαση της φετινής πολύμηνης δραστηριότητας της Παρέας, με τίτλο

«Βράχος και Ζωή-Πέτρα και Ιστορία». Λεπτομέρειες γι' αυτή τη συνάντηση θ' ακούσετε στον απολογισμό του παιδικού τμήματος.

- Τον Ιούνιο λάβαμε μέρος σε δύο εκδηλώσεις για την Ημέρα Περιβάλλοντος. Η μία διάρκειας μιας εβδομάδας που οργάνωσε το ΥΠΕΧΩΔΕ στην πλαζ Βουλιαγμένης και η άλλη ως προσκεκλημένοι του Δημάρχου Ν. Ψυχικού.

- Στις 30 Σεπτεμβρίου, το Διοικητικό Συμβούλιο των Φίλων ξεναγήθηκε από τον μηχανικό κ. Ν. Μαλατέστα στο υπό ανέγερση κτίριο της Γαίας όπου οι εργασίες προχωρούν με ταχύ ρυθμό. Μας εντυπωσίασαν οι εγκαταστάσεις και πιστεύουμε ότι θα γίνει πόλος έλξης για εκπαιδευτικούς σκοπούς αλλά και κέντρο παγκόσμιας ακτινοβολίας.

- Η μεγάλη φθινοπωρινή μας εκδρομή ορνιθολογικού, βοτανικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος έγινε από 25-28 Οκτωβρίου στον Κάτω Όλυμπο, Κίσαβο, Δέλτα Πηνειού και Θεσσαλονίκη. Οργανώθηκε με τη συνεργασία του καθηγητή κ. Σπύρου Ντάφη και του ορνιθολόγου κ. Ben Hallman που τόσο ο ίδιος όσο και ο οδηγός κος Θανάσης κυριολεκτικά μας υιοθέτησαν για δύομισυ μέρες. Στη Θεσσαλονίκη επισκεφθήκαμε την έκθεση των θησαυρών του Αγίου Όρους με εξαιρετική ξενάγηση της κ.Καραδημήτρη.

- Τέλος, μέσα Νοεμβρίου, μετά από πρόσκληση του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Καστοριάς, η κ. Άννα Μαργαριτούλη παρουσίασε το εκπαιδευτικό έργο των Φίλων και κυρίως τις Μουσειοσκευές. Στη συνάντηση συμμετείχαν 40 περίπου εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που εκτός από τη θεωρητική ενημέρωση συμμετείχαν και σε γόνιμες ομάδες εργασίας.

- Όσο για τα οικονομικά, με το κλείσιμο, του 1997, το ταμείο μας είχε 4.500.000 δρχ.

(Ο απολογισμός της «παρέας» ακολουθεί στις σελ. 5-8).

Μαίρη Αλευρά

Απολογισμός πεπραγμένων του Μουσείου 1997

Το 1997 το Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας, παράλληλα με τις μόνιμες επιστημονικές και εκπαιδευτικές του δραστηριότητες, τον εμπλουτισμό των συλλογών του, τις εκδόσεις του, τα εκπαιδευτικά προγράμματα για σπουδαστές ερευνητές και ειδικές ομάδες, συνέχισε τη στενή συνεργασία με τα υπουργεία ΠΕΧΩΔΕ και Γεωργίας και διεύρυνε τις συνεργασίες του με την Ευρωπαϊκή Ένωση και με Ευρωπαϊκά και Αμερικανικά επιστημονικά ιδρύματα.

Το έργο του σε συντομία έχει κατά τομείς ως εξής:

1. ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΚΕΝΤΡΟ «ΓΑΙΑ»)

Το 1997 συνεχίσθηκαν οι εργασίες ανέγερσης του Κέντρου «ΓΑΙΑ» σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα. Στα πλαίσια αυτά:

α. Διεξήχθη ο μειοδοτικός διαγωνισμός της εργολαβίας για την αποπεράτωση των αρχιτεκτονικών εργασιών, των ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού του Κέντρου. Το έργο εξελίσσεται με ταχύτατους ρυθμούς.

β. ανατέθηκε η ολοκλήρωση της μελέτης των εκθεσιακών χώρων στο Natural History Museum του Λονδίνου.

γ. Δημοπρατήθηκε με ανοικτό διαγωνισμό το έργο υλοποίησης του πληροφοριακού συστήματος.

2. ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΟΤΟΠΩΝ/ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ (ΕΚΒΥ)

(Παράρτημα του Μουσείου στη Θεσσαλονίκη)

Κατά τη διάρκεια του 1997 το ΕΚΒΥ συνέχισε με μεγάλη επιτυχία το έργο του στους τομείς της έρευνας και της ενημέρωσης όπου ειδικότερα:

α. Παρέχει με βάση Σύμφωνο Συνεργασίας μεταξύ ΥΠΕΧΩΔΕ και ΜΓΦΙ επιστημονική και τεχνική στήριξη στο Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ στα ακόλουθα: συμβουλευεί, γνωμοδοτεί και κρίνει Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες και Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για έργα που εκτελούνται στο Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, υποστηρίζει το ΥΠΕΧΩΔΕ στην κάλυψη διεθνών υποχρεώσεων που αφορούν θέματα προστασίας της φύσης (π.χ. Συμβάσεις Βέρνης, Βαρκελώνης-θέματα Συμβουλίου της Ευρώπης κ.ά.) υποστηρίζει την κάλυψη των υποχρεώσεων του υπουργείου στο Δίκτυο «Natura 2000», συντάσσει την εθνική στρατηγική για τους ελληνικούς υγροτόπους βάσει πενταετούς προγράμματος δράσης, προετοιμάζει την έκθεση που θα υποβάλλει ο

υπουργός ΠΕΧΩΔΕ στη Βουλή για την κατάσταση του Φυσικού Περιβάλλοντος στη Χώρα και τέλος συνεργάζεται σε θέματα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού εκδίδοντας ανά δίμηνο το περιοδικό «ΑΜΦΙΒΙΟΝ».

β. Συμμετέχει στην ομάδα συντονισμού του MedWet και φιλοξενεί και υποστηρίζει τη γραμματεία του στη Θεσσαλονίκη για τα έτη 1997-98 σύμφωνα με τις αποφάσεις που ελήφθησαν στη Διάσκεψη της Βενετίας το 1996, και εκτελεί πιλοτικό πρόγραμμα στην Αλβανία-Κροατία για την αξιοποίηση των υγροτόπων στον καθαρισμό υγρών αποβλήτων.

γ. Συνεχίζει με επιτυχία το έργο της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των εκπροσώπων με σκοπό την προώθηση της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής,

δ. Συμμετέχει στις δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος για τη Φύση στην Κοπεγχάγη και τέλος,

ε. Συμμετέχει στην υλοποίηση σειράς ενημερωτικών και ερευνητικών έργων όπως δημοσίευση των αποτελεσμάτων του προγράμματος HABITAT και η εναρμόνιση της Ελληνικής Νομοθεσίας για το Περιβάλλον καθώς και τα έργα αποκατάστασης της Λίμνης Μαυρούδα και το σχέδιο Διαχείρισης των ακτών του Στρυμωνικού.

3. ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το Γραφείο αυτό που άρχισε να λειτουργεί από τον Ιανουάριο του 1994, συμπλήρωσε τέσσερα χρόνια λειτουργίας, στεγάσθηκε στο κτίριο της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα με υποστήριξη της

Γεν. Δ/σης XI της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με επικεφαλής την κ. Α. Νικηφοράκη. Ο κύριος στόχος του είναι η ενημέρωση και προώθηση πληροφόρησης σχετικά με τη φιλοσοφία, τη στρατηγική, τις αρχές και τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Πολιτικής για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη.

4. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΒΙΟΤΟΠΟΥ ΟΧΙΑΣ ΤΗΣ ΜΗΛΟΥ

Σε συνεργασία με την Αναπτυξιακή Εταιρεία Κυκλάδων (ΑΝΕΤΚΥ) υλοποιήθηκε από το Μουσείο συστηματική έρευνα πεδίου στη Μήλο καθώς και ενέργειες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού. Ειδικότερα, πραγματοποιήθηκε σειρά επισκέψεων σε όλη τη διάρκεια του χρόνου, κατά τις οποίες συγκεντρώθηκαν πρωτογενή κυρίως στοιχεία για την οχιά της Μήλου (δημογραφικά, μετακινήσεων, αναπαραγωγής, απειλών κ.λπ.). Επίσης, επιστήμονες της ομάδας έργου του Μουσείου συμμετείχαν με σχετική εργασία στο Διεθνές Ερπετολογικό Συνέδριο στην Πράγα τον Αύγουστο, καθώς και στο ενημερωτικό διήμερο που οργανώθηκε τον Δεκέμβριο στην Μήλο, από την ΑΝΕΤΚΥ με την υποστήριξη του ΥΠΕΧΩΔΕ και του Δήμου Μήλου.

5. ΑΝΑΓΛΥΦΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Το Μουσείο μετά την παραγωγή ανάγλυφου δορυφορικού χάρτη, κλίμακας 1.500.000 προχώρησε στην εκτύπωση σε επίπεδη μορφή του ιδίου του «ανάγλυφου» χάρτη κλίμακας 1.750.000 και διαστάσεων 1,10x1,10μ. Η έκδοση αυτή θα χρησιμοποιηθεί για εκπαιδευτικούς σκοπούς και σε εφαρμογές ειδικού ενδιαφέροντος όπως είναι η παρακολούθηση των βιοτόπων, η διαχείριση υδάτινων πόρων κ.λπ.

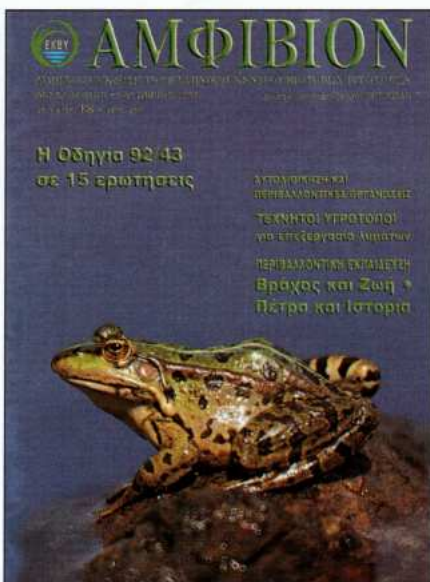
6. ΕΚΔΟΣΕΙΣ

- Το Μουσείο ετοιμάζει το 10ο τεύχος της επιστημονικής επετηρίδος «Annales Musei Goulandris».

- Επίσης έχει υπό έκδοση τα Ερπετά της Ελλάδας και της Κύπρου και

- Τη χλωρίδα της «Άνδρου».

Το 1997 ήταν έτος μεταβατικό και προετοιμασίας για την έναρξη λειτουργίας του Κέντρου Γαία. Στα πλαίσια αυτά θέλω να επισημάνω τη συνδρομή των εθελοντών -Φίλων του Μουσείου- που με την παρουσία τους συμβάλλουν στη λειτουργία του πωλητηρίου μας. Η εθελοντική προσφορά των φίλων θα μας είναι πολύτιμη στις πολλαπλές υποχρεώσεις που αναλαμβάνουμε με τη δημιουργία του νέου Κέντρου.

Πρωτομαγιάτικη εκδρομή στη Μήλο

Φέτος στην ανοιξιάτικη εκδρομή μας πήραν μέγρος 42 άτομα, μικρά και μεγάλα, ενώ έμειναν απ' έξω αρκετοί που δήλωσαν αργά συμμετοχή.

Το πλοίο «Πήγασος» ξεκίνησε κατάφορτο στις 3 μ.μ. και στις 6.30 μ.μ. μαζευτήκαμε στο σελφ σέρβις του πλοίου, τον μόνο ελεύθερο χώρο, όπου αφού συστηθήκαμε σε μεγάλο κύκλο, είπαμε ο καθένας δυο λόγια για τον εαυτό του για να γνωριστούμε καλύτερα. Στη Μήλο φθάσαμε στις 10.30 το βράδυ.

Την επομένη 1η Μαΐου ξεκινήσαμε με το λεωφορείο της γραμμής που εκτελούσε χρέη πούλμαν, για την Απολλωνία (Πολλωνία τη λένε εδώ) ΒΑ του νησιού και μπήκαμε στο καΐκι του Αυγουστή με προορισμό την Κίμωλο. Ευτυχώς ο Αυγουστής υπέκυψε στις παρακλήσεις μας κι έκανε μια γενναία παράκαμψη ως τα Γλαρονήσια.

Δεν χορταίναμε να φωτογραφίζουμε τους μοναδικούς σχηματισμούς από βασάλτη και τα άπειρα γλαροπούλια άλλοτε καθισμένα στις φωλιές τους και άλλοτε πετώντας απειλητικά πάνω από το καΐκι για να μας διώξουν. Όταν φθάσαμε στην Κίμωλο, μας περίμενε το... «λεωφορείο» ένα μπλε ανοιχτό φορτηγάκι, που μας ανέβασε στον απότομο ανήφορο της χώρας, περνώντας τα σοκάκια με τρομερή δεξιοτεχνία. Κάναμε μια μεγάλη βόλτα περνώντας από την παλιά βυζαντινή εκκλησία του Άη Γιάννη του Χρυσόστομου και την παλιά συνοικία Καστράκι οχυρωμένη μέσα σε τείχη. Δύο θαρραλέοι έκαναν μπάνιο ενώ άλλοι έπλεκαν στεφάνια από αγριολούλουδα. Μάθαμε ότι το νησί παράγει κιμωλία απ' όπου και το όνομά του και έχει ορυχείο καολίνη, υλικό πολύτιμο για το γυάλωμα των κεραμικών. Στην επιστροφή μερικοί συνέχισαν ως τις Κατακόμβες και το χωριό Κλήμα, τον πρώτο οικισμό της Μήλου με τα γραφικά σπιτάκια των ψαράδων με τα πολύχρωμα παντζούρια και το νεώσοικο για τις βάρκες στο ισόγειο.

Στις 8 συγκεντρωθήκαμε στην Ένωση Φίλων Αδάμαντα. Όπου ο ερπετολόγος και συνεργάτης του Μουσείου κ. Γιάννης Ιωαννίδης μας μίλησε για την σπάνια ενδημική Οχιά της Μήλου δείχνοντάς μας ωραιότατα slides. Η πρόεδρος της ένωσης κ. Χρόνη μας πρόσφερε το βιβλίο. «Η Μήλος από την Αρχαιότητα» και μας κέρασε σπιτικά

«καλουσουνάκια».

Το Σάββατο οι πιο δυναμικοί ξεκίνησαν να επισκεφθούν τον βιότοπο τις οχιάς με οδηγό τον κ. Γιάννη Ιωαννίδη περνώντας από την Αχιβαδόλιμη και την Αγία Μαρίνα όπου ορισμένοι έκαναν μπάνιο και όλοι δοκίμασαν σπιτικό γλυκό και σαμπάνια στο ύπαιθρο με ευκαιρία την επέτειο γάμου ενός ζευγαριού.

Όμως οι οχιάς δυστυχώς κράτησαν τις αποστάσεις τους. Δεν γνωρίζω περισσότερα από αυτή την ομάδα, επειδή ανήκα στην άλλη.

Η δεύτερη ομάδα επισκέφτηκε τις Κατακόμβες που μετά από της Ρώμης, θεωρούνται το 2ο ιστορικό μνημείο των πρώτων Χριστιανικών χρόνων.

Η περιοχή αυτή έχει ωραιότατη θέα προς τη δύση και τον μεγάλο κόλπο της Μήλου. Εδώ κοντά, βρέθηκε το 1820 το άγαλμα της Αφροδίτης που σήμερα βρίσκεται στο Λούβρο. Στην Πλάκα που είναι και η πρωτεύουσα της Μήλου επισκεφθήκαμε το αξιόλογο Λαογραφικό Μουσείο όπου απεικονίζεται η ζωή του σπιτιού στους δύο τελευταίους αιώνες: Η θέα από το προαύλιο της Παναγίας ήταν καταπληκτική.

Από δω ακολουθώντας τα κυκλαδίτικα στενά φθάσαμε στο Αρχαιολογικό Μουσείο, ένα νεοκλασικό κτίριο με εκθέματα αντιπροσωπευτικά της μακρικής ιστορίας του νησιού από τη νεολιθική εποχή, ως τα ρωμαϊκά χρόνια. Επιστροφή στον Αδάμαντα και μεσημεριανό με ωραίο ψάρι

και φρέσκους αστακούς.

Το βράδυ και οι δύο ομάδες συναντήθηκαν στο Ορυκτολογικό Μουσείο της Εταιρείας Αργυρομεταλλευμάτων και Βαρυτίνης που απασχολεί περίπου το 30% του εργατικού δυναμικού του νησιού. Στη συνέχεια είχαμε μια σύντομη ξενάγηση από τον κ. και την κ. Πετράκη στα εκθέματα: ορυκτά, ακατέργαστα και κατεργασμένα προϊόντα, εργαλεία και στολές εργατών από τη δεκαετία του '30. Κατά την ξενάγηση επί τόπου μάθαμε ότι κάθε φορά που τελειώνει η εκμετάλλευση ενός χώρου, σταδιακά μπαζώνεται με τα αδρανή υλικά της επομένης εκμετάλλευσης.

Το τελευταίο βράδυ συγκεντρωθήκαμε όλοι στο ξενοδοχείο μας για να ολοκληρώσουμε το παιχνίδι που είχαμε αρχίσει στο πλοίο, όπου σ' ένα καπέλλο συγκεντρώθηκαν τα ονόματα όλων γραμμένα σε κλήρους και ο καθένας πήρε ένα στην τύχη. Τώρα έπρεπε να παραστήσει με λόγια, ή παντομίμα το πρόσωπο που του έτυχε χωρίς όμως να πει το όνομα του. Η παρουσίαση έφερε πολύ γέλιο και πέτυχε το σκοπό της που ήταν να πλησιάσουμε περισσότερο ο ένας στον άλλο.

Την επομένη, με καιρό συννεφιασμένο ορισμένοι επισκέφθηκαν τις Κατακόμβες και τα Μουσεία. Το βράδυ στις 9.30 μ.μ. φθάσαμε στον Πειραιά όπου μας περίμενε το πούλμαν που μας έφερε πίσω στο Μουσείο.

Μαίρη Αλευρά.

Κύκλος γνωριμίας στο ξενοδοχείο Santa Maria

Ιδιοκτήτης:
«ΦΙΛΟΙ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ
ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ»
Λεβιδίου 13, 145 62 Κηφισιά
τηλ. 8083.289, 8015.870

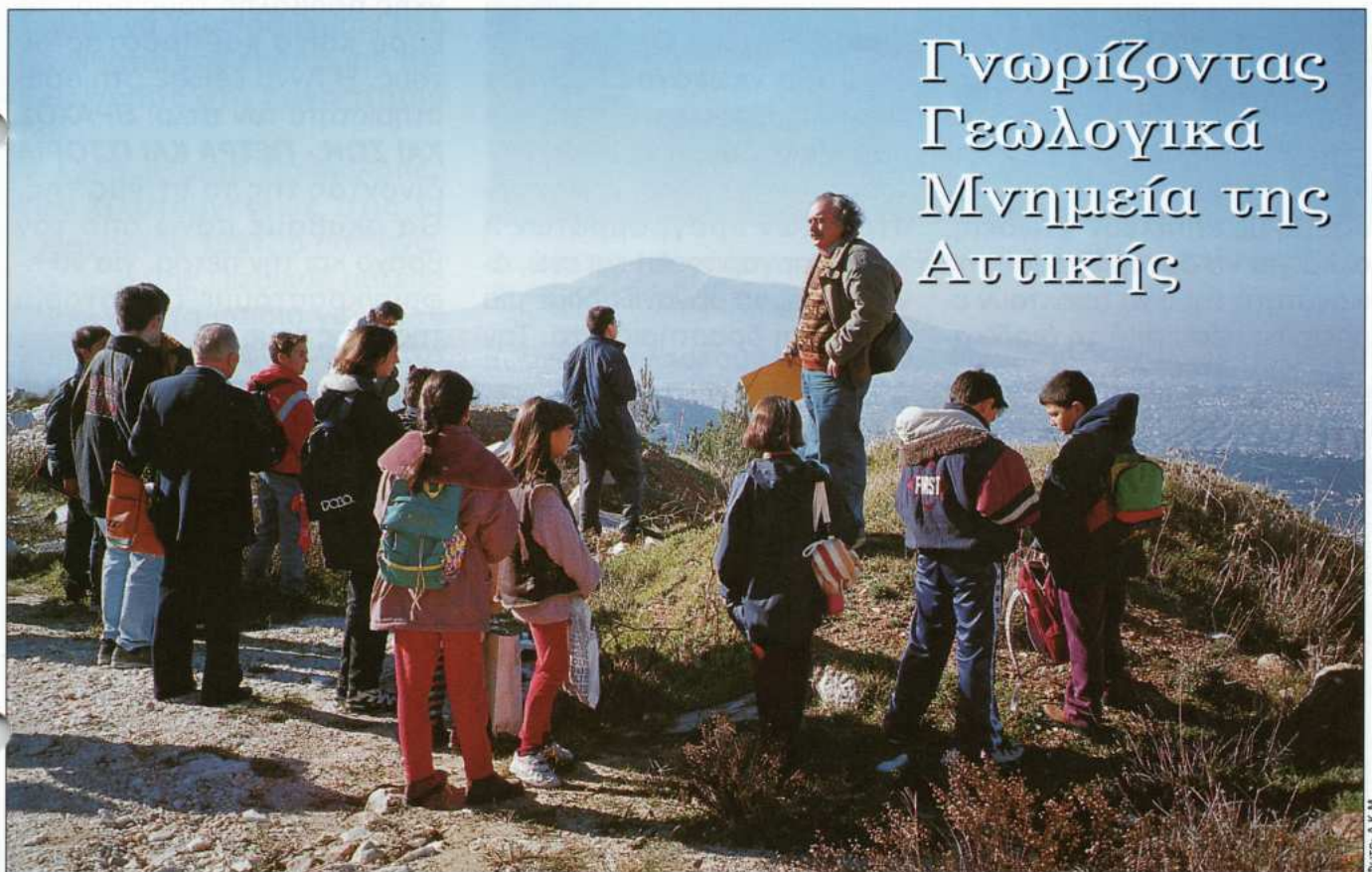
Εκδότης: Άννα Κρεμέζη - Μαργαριτούλη
Στοιχειοθεσία-Σελιδοποίηση-Φίλμς Εκτύπωση
λιθογραφείο «Βιβλιοσυνεργατική ΑΕΠΕΕ»
Λ. Ηρακλείου 153 - Περισσός - τηλ. 2185756
Τιμή τεύχους για τα μη μέλη των «Φίλων» ΔΡΧ.:200

η παρέα του μουσείου

Τριμηνιαία έκδοση των Φίλων του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας

Φωτ.: Α.Κ.Μ

Θέα του λεκανοπεδίου λίγο πριν το αρχαίο λατομείο Πεντέλης

Ζωγραφίζοντας τα δίδυμα βυζαντινά εκκλησάκια

Πολλή λάσπη στη Βραυρόνα

Απολιθώματα κοχιλιών στη Ραφίνα

Απολογισμός της «Παρέας» για το 1997

Γιορτάζουμε φέτος, όπως ακούσατε την επέτειο των 20 χρόνων, από την ίδρυση των *ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ*. Τα παιδιά όμως η *ΠΑΡΕΑ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ*, γιορτάζουν κάθε χρόνο λίγο πριν κλείσουν τα σχολεία το τέλος μιας ακόμη χρονιάς, που την πέρασαν παίρνοντας μέρος στις δραστηριότητες που είχαμε ετοιμάσει όχι για να τους φορτώσουμε με επιπλέον γνώσεις, αλλά για να δυναμώσουμε την ικανότητά τους να αποκτούν εμπειρίες μέσα από τη διαδικα-

σία συνειδητοποίησης του περιβάλλοντος και τη θέληση να δράσουν για την επίλυση των προβλημάτων που ο άνθρωπος έχει συσσωρεύσει σ' αυτό.

Το Φθινόπωρο του 1996, η Εκπαιδευτική Ομάδα των *ΦΙΛΩΝ*, η γεωλόγος Γεωργία Φέρμελη, η φυσιογνώστρια Μαρίνα Μακρίδου, ο φυσικός Θανάσης Καλαϊντζίδης, η συντονίστρια των προγραμμάτων η Άννα Μαργαριτούλη και εγώ, αναλάβαμε να οργανώσουμε μια πολύμηνη δραστηριότητα. Την

ιδέα για το θέμα είχε η κ. Φέρμελη. Σκοπός ήταν η γνωριμία και η μελέτη των τόπων με ιδιαίτερο γεωλογικό και παλαιοντολογικό ενδιαφέρον στην Αττική, η συνειδητοποίηση της ανάγκης προβολής τους προς το ευρύ κοινό και προστασίας τους. Η Άννα έδωσε στη δραστηριότητα τον τίτλο: **ΒΡΑΧΟΣ ΚΑΙ ΖΩΗ - ΠΕΤΡΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ** δίνοντάς της το στίγμα της. Θα σκύβαμε πάνω από τον βράχο και την πέτρα, για να αφουγκραστούμε την ιστορία της ζωής τους.

Αναμνηστική φωτογραφία μετά την παρουσίαση στο κοινό της δράσης "Βράχος και ζωή - Πέτρα και Ιστορία"

- Η πρώτη συνάντηση της ομάδας έγινε στις **14 Δεκεμβρίου 1996** στην Αίθουσα Γεωλογίας του Μουσείου. Εδώ άγγιξαν και γνώρισαν την πέτρα και το απολίθωμα μέσα από πειράματα, άκουσαν τον συνεργάτη του Μουσείου, γεωλόγο κ. Ρίζο να τους διηγείται την ιστορία της γης και τον άφησαν να τους οδηγήσει στα μονοπάτια της επιστήμης της Γεωλογίας στο εργαστήριό του.

- Αμέσως μετά τις διακοπές των Χριστουγέννων, στις **11 Ιανουαρίου 1997**, ο παιδαγωγός κ. Ηλίας Πίτσικας μάζεψε γύρω του τα παιδιά για να τα βοηθήσει να γεφυρώσουν τον δισταγμό της ένταξης στην ομάδα με τον αυθορμητισμό τους. Τα παιδιά γνωρίστηκαν μεταξύ τους και

- στις **18 Ιανουαρίου** συναντηθήκαμε στην Αίθουσα του Παλαιοντολογικού Μουσείου του Πανεπιστημίου Αθηνών. Εκεί ο Καθηγητής της παλαιοντολογίας κ. Γιώργος Θεοδώρου ξετύλιξε μπροστά μας την πιο παλιά ιστορία της ελληνικής γης, τη μακριά διαδρομή της από τα βάθη των γεωλογικών αιώνων μέσα από τα ευρήματα των ανασκαφών, από τα μικρότερα κοχύλια έως τα μεγαλύτερα θηλαστικά, τις αρκούδες, τους πιθήκους, τις χελώνες, τα ιππάρια και τα ελάφια.

- Στις **15 Φεβρουαρίου** κάναμε ένα άλμα μέσα στον γεωλογικό χρόνο, ανεβήκαμε στην Πεντέλη για να γνωρίσουμε το

Η κ. Αλεξάνδρα Λέγκα και η ομάδα των παιδιών μετά την ξενάγηση στην έκθεση "Τι ταύτα προς Διόνυσον".

βουνό του λευκού μαρμάρου του Παρθενώνα με τον αρχιτέκτονα κ. Δημήτρη Κορρέ. Στο βουνό του μύθου της σπηλιάς του Νταβέλη.

- Την **1η Μαρτίου** ο καθηγητής κ. Θεοδώρου μας οδήγησε μέσα σε βροχή και πολύ κρύο εκεί που ένας Βαυαρός στρατιώτης τον καιρό του Όθωνα ανακάλυψε μια γνάθο πιθήκου, στον τόπο που έδωσε το όνομά του στην σπάνια και πλούσια πανίδα που οι μετέπειτα ανασκαφές έφεραν στο φως. Στο Πικέρμι που δίκαια οι επιστήμονες ονομάζουν Ακρόπολη της Παλαιοντολογίας. Μόνο η πλούσια φαντασία μας μπορούσε να αναπλάσει το φτωχό και άχαρο παραμελημένο σημερινό τοπίο. Την ίδια μέρα με τον κ. Θεοδώρου επισκεφθήκαμε και στη Ραφίνα, ένα πραγματικό τείχος απολι-

θωμένων κοχυλιών μοναδικό στην Ευρώπη, απροστάτευτο κι αυτό, έρμαιο της χειμωνιάτικης φουρτούνας και των καλοκαιρινών επιδρομέων-εκδομέων.

- Στις **29 Μαρτίου** ο καθηγητής κ. Θεοδώρου μας γνώρισε ένα ακόμη πιο άγνωστο παλαιοντολογικό μνημείο της Αττικής: τη σπηλαιολογία της Βραυρώνας, όπου οι ανασκαφές αποκάλυψαν πλούσια επίσης πανίδα μικρών και μεγάλων θηλαστικών.

- Στις **12 Απριλίου** κάναμε την τελευταία αλλά όχι μικρότερης σπουδαιότητας εξόρμησή μας στο Σουσακι, το ηφαίστειο κοντά στους Αγ. Θεοδώρους πριν από την Κόρινθο. Εκεί είχαμε οδηγούς μας τις γεωλόγους από το ΙΓΜΕ, την κ. Α. Δρανδάκη και την κ. Ε. Κουτσουβέλη. Η μυρωδιά του θει-

αφιού οδήγησε τα βήματά μας προς το ηφαιστειο που ανήκει στο ηφαιστειακό τόξο του νοτίου Αιγαίου, που λίγοι γνωρίζουν την ύπαρξή του, και ακόμη λιγότεροι το επισκέπτονται. Επειδή βέβαια τα παιδιά θέλουν πάντα και πρέπει να μοιράζονται τις εμπειρίες τους με τους γονείς και τους φίλους τους, πήραν τις εικόνες που είχαν μαζέψει στο ταξίδι τους μέσα στον μακρινό χρόνο, τη λιακάδα και τη λάσπη, το άσπρο μάρμαρο και το κίτρινο θειάφι, το ιππάριο από το Πικέρμι και τα κοχύλια της Ραφήνας και

• στις **25 Μαΐου** τα κουβάλησαν στο Γεωλογικό Τμήμα του Μουσείου. Με λίγη μουσική και πολύ τρακ, με λίγη φασαρία και πολλή αγάπη μας διηγήθηκαν τις εμπειρίες τους και έκαναν τις προτάσεις τους για τη διάσωση και προβολή των περιοχών που γνώρισαν στη διάρκεια της χρονιάς. Την παρουσίαση της δραστηριότητας οργάνωσε και από την καλλιτεχνική πλευρά της ο κ. Ηλίας Πίτσικας και μας τίμησαν με την παρουσία τους η κ. Νίκη Γουλανδρή και πολλοί **ΦΙΛΟΙ του Μουσείου**.

Η δραστηριότητα αυτή παρουσιάστηκε αργότερα σε δύο

Συνέδρια.

• Το ένα ήταν Γεωλογικού ενδιαφέροντος, έγινε στη Μυτιλήνη από τις 29 Ιουνίου έως τις 3 Ιουλίου με θέμα: «*Μνημεία της Φύσης και Γεωλογική Κληρονομιά*» που διοργανώθηκε από το ΙΓΜΕ και το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας του Απολιθωμένου Δάσους της Λέσβου. Η παρουσίαση έγινε από την κ. Γ. Φέρμελη.

• Το δεύτερο ήταν Συνέδριο Μουσειολογικό και έγινε στη Θεσσαλονίκη από τις 16 έως τις 21 Σεπτεμβρίου με θέμα: «*Θεσσαλονίκη-σταυροδρόμι ιδεών και πολιτισμών*» οργανωμένο από το ICOM και την Πολιτιστική Πρωτεύουσα. Το κείμενο της παρουσίασης είχε διαμορφώσει η κ. Μαργαριτούλη και το παρουσίασε το μέλος μας κ. Κων. Τζώρτζη.

• Μετά τις καλοκαιρινές διακοπές, αρχίσαμε τη νέα σχολική χρονιά με την επίσκεψη της **ΠΑΡΕΑΣ** στην έκθεση του υπουργείου Πολιτισμού «*ΤΙ ΤΑΥΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΟΝΥΣΟΝ*», με θέμα το Αρχαίο Τραγικό Θέατρο. Στην έκθεση που λειτουργεί στην Πλάκα, μας ξενάγησε εξαιρετικά η αρχαιολόγος κ. Αλεξάνδρα Λέκκα.

Κλείνοντας πρέπει να τονίσω ιδιαίτερα το γεγονός ότι όλα τα

χρόνια της λειτουργίας τους, οι **ΦΙΛΟΙ** με το Παιδικό Τμήμα είναι ανάμεσα στους λίγους, συλλόγους που ασκεί συστηματικά αυτό που ονομάζουμε Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, δηλαδή μια συνεχή διαδικασία μέσα από την οποία τα παιδιά συνειδητοποιούν το περιβάλλον και αποκτούν γνώσεις, ικανότητες και εμπειρία αλλά και θέληση να δράσουν. Θεωρώ επίσης υποχρέωσή μου, εκφράζοντας και όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, να ευχαριστήσω όλους τους συντελεστές των δραστηριοτήτων μας, ιδιαίτερα για την περασμένη χρονιά, τον Καθηγητή Παλαιοντολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Γιώργο Θεοδώρου, τον Γεωλόγο συνεργάτη του Μουσείου Γουλανδρή κ. Σταύρο Ρίζο, τις Γεωλόγους κες Ε. Δρανδάκη και Α. Κουτσουβέλη από το ΙΓΜΕ και τον Αρχιτέκτονα κ. Δημήτρη Κορρέ. Αλλά και τη συντονίστρια των προγραμμάτων μας την κ. Άννα Μαργαριτούλη, που έχει ικανότητα έμπνευσης και διοργάνωσης έτσι ώστε να μετατρέπεται η περιβαλλοντική εμπειρία σε περιβαλλοντική συνείδηση.

Σοφία Λούζη

Ιδιοκτήτης:
«**ΦΙΛΟΙ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ**
ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ»
Λεβίδου 13, 145 62 Κηφισιά
τηλ. 8083.289, 8015.870

Εκδότης: Άννα Κρεμέζη - Μαργαριτούλη
Στοιχειοθεσία-Σελιδοποίηση-Φίλμς Εκτύπωση
λιθογραφείο "Βιβλιοσυνεργατική ΑΕΠΕΕ"
Λ. Ηρακλείου 153 - Περισσός - τηλ. 2185756
Τιμή τεύχους για τα μη μέλη των «Φίλων» ΔΡΧ.:200

